

In de noordelijke zijbeuk bevindt zich de *Mariakapel* met een Madonna uit Mainz (rond 1750); in het gewelf: de in de loop der tijd zwart geworden zilveren lelies van Maria. Op de muur tegenover: een schildering uit de 16de eeuw, door het Limburgs echtpaar Kalchoffen/Langenbach in 1638 gerestaureerd, wat in de inscriptie is vermeld. Het stelt de stamboom van Jesse met twaalf koninklijke voorvaders van Jezus, zoon van David, voor: uit de stronk van Jesse (Isai, vader van koning David) groeit een twijg. „Nu is de roe van Jesse gebloeit...” zegt een oud kerstlied. Mozes en Aaron, Daniël en Ezechiël versieren de zijanten van de inscriptie. Daaronder de „heilige Familie”, Jozef, Maria en Jezus, de ouders van Johannes de Doper, Elisabeth en Zacharias (zie Lc 1), alsmede Joachim en Anna, de ouders van Maria, en de moeders van de apostelen.

De graftombe van de stichter van de kanunnikengemeenschap Graaf *Konrad Kurzbold* staat in de linke kruisarm. Op zes met figuren versierde zuilen, die uit de 11de eeuw dateren, rust een plaat uit de 13de eeuw, waarop de hier bijgezette graaf in de hofkledij is uitgebeeld. De graaf is jong (leeftijd van Jezus)

en met open ogen afgebeeld. Dit drukt het geloof in het eeuwig leven, in de „eeuwige jeugd” en de verrijzenis van het lichaam uit.

In de zuidelijke zijbeuk bevindt zich de Johanneskapel met Johannes de Doper hoog boven onder het gewelf. De doopvont stond oorspronkelijk hier in het midden. Beneden zien we twee fresco's: Christus aan de kruisboom en aan de andere kant Samson uit het Oude Testament als voorbeeld voor Jezus (zie Re 13-16).

De zuidzijde van de Dom: *de doopvont* (doopsteen) uit de tijd van de bouw 1235 is uit zandsteen. Ze is rijk versierd met verschillende allegorische figuren. Aan de voorkant herkent men de doop van Jezus in de Jordaan, daarnaast afbeeldingen van de 7 deugden en daaronder de 7 hoofdzonden. Een paar, dat met elkaar strijdt, en een paar dat elkaar kust, verwijst naar de zonden van toorn en onkuisheid.

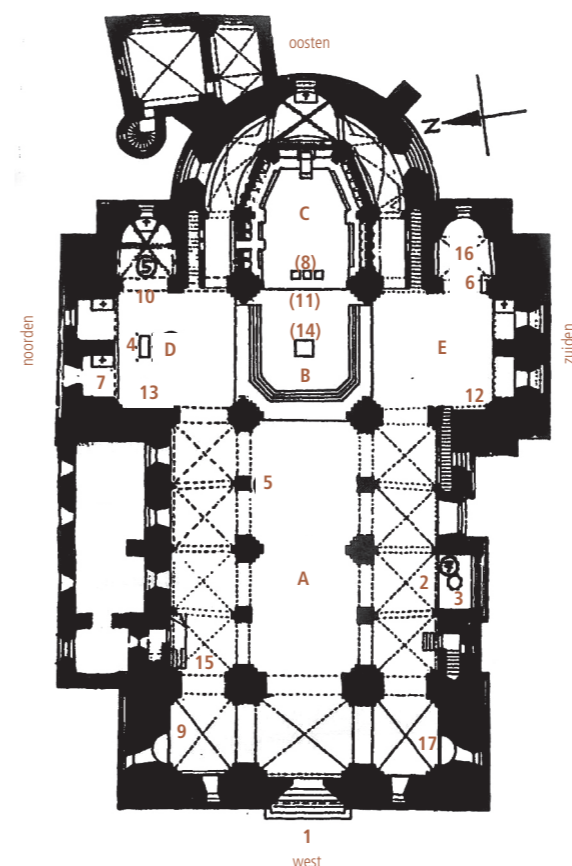
Het *moderne bronzen deksel* (1967) en het daarachter in de muur ingelaten bronzen hekwerk zijn van de Limburgse beeldhouwer Karl Matthäus Winter (+2012). Het reliëf en de figuren in de deksel tonen de veelvoudige vruchtbaarheid van de schepping. Op het bronzen hekwerk zien we „de zalving van Jezus” (1969), „de vrouwen aan het graf” en „Pinksteren” (2011) afgebeeld. Dit bronzen werk sluit de nissen in de muur af, waarin zich de oliën bevinden welke tijdens de Goede Week bij de chrismanis door de bisschop gewijd worden.

Zuidelijk van de in- en uitgang staat een uit de bloeitijd van de middeleeuwen (rond 1300) stammende Rijnlandse Madonna met het kind Jezus.

Meer informatie:
www.bistumlimburg.de ofwel
domfuehrungen@bistumlimburg.de

Afbeeldingen titel boven en binnenkant p. 2:
 © Marcel Schawe
 Andere fotos: © Fotostudio Werner Baumann
 Design: Annika Steininger, Bisdom Limburg
 Stand 06/2023

Plattegrond

Lengte van de dom: 54m, hoogte van het schip: 21-25m, breedte van het schip: 35m, hoogte van de grote vieringtoren: 33m, buiten: verdere 33m, zijkapel lengte: 30m

Legenda

A schip	4 Praalgraf van Konrad Kurzbold (plaat 13de eeuw, detail)	11 „Majestas Domini” in de viering, 1235
B viering	5 Laatgotisch sacramentshuisje, 1469	12 Samson, muurschildering, vóór 1235
C koor	6 Epitaaf van de familie Mudersbach, 1477	13 Stamboom van Jesse, muurschildering, 17de eeuw
D noordelijke zijbeuk/transsept	7 Altaar van de H. Anna, einde 15de eeuw	14 Hoofdaltaar/hoogaltaar (1977)
E zuidelijke zijbeuk/transsept	8 Kopie van het kruisbeeld van Walsdorf (orig. 1200)	15 ingang tot de sacramentskapel
1 Georg en Nicolaas, 12de/13de eeuw	9 Epitaaf van kanunnik J. Hepp, 1599	16 bisschoppelijke grafkapel (vanaf 1884)
2 Doopvont, begin 13de eeuw	10 Barokke Madonna op de maansikkel, 1750	17 gotische Rijnlandse Madonna met het kind Jezus (rond 1300)
3 Bronze deksel van de doopvont, 1967		

DE DOM VAN LIMBURG AAN DE LAHN

Nederlandse uitgave

Beste bezoeker,

Hartelijk welkom in de domkerk van Limburg, St. Georg!

Op een bijzondere manier presenteert de domkerk van Limburg zich hoog op de rots boven de rivier de Lahn. Onze kathedraal met haar zeven torens herinnert ons aan het hemelse Jeruzalem. In een kerklied heet het daarom: „Een grote stad ontstaat, die van de hemel in de aardse tijd neerdaalt...“ Tegelijk maakt de domkerk vanuit de verte de indruk als een kroon boven de stad en haar omgeving. Wie de domkerk door het machtige portaal betreedt, raakt van de elegantie en de architectonische ritmiek van dit godshuis onder de indruk. In de domkerk kunnen bezoekers vele kunstschaten bewonderen. Deze spreken van de schoonheid van het geloof en geven tegelijk getuigenis van het godsvertrouwen van de opdrachtgever en de kunstenaars uit hun tijd. Onze kleine wegwijzer door de domkerk van Limburg wil U helpen, van eenvoudig kijken tot beter begrijpen te komen. Zo zult U na afloop van uw bezoek, de Limburgse domkerk als “een huis uit levende stenen” (1 Petrus 2,4-5) begrijpen en in uw herinnering bewaren. Het kapitel van de domkerk in Limburg

De bouwgeschiedenis

Op het gebied van zijn burcht de „Lintpurk“ stichtte graaf Konrad Kurzbold (+948) van de Niederlahngau in 910 een stift voor kanunniken. Hier werd rond 940 een Georgkerk gebouwd, die 1058 mooier gemaakt en groter werd. Mettertijd werden de woningen van de kanunniken over de hele stad verdeeld. Nadat de burgers van de stad, vooral kooplieden, tot welvaart gekomen waren, begonnen ze tezamen met de bewoners van de burcht en met de kannuniken van het stift omstreeks 1180/90 op dezelfde plaats een nieuwe en grotere kerk te bouwen. De huidige kerk werd in 1235 als een stifts- en parochiekerk opnieuw ingewijd. Zij kreeg naast de H. Georg ook de H. Nicolaas als patroon.

De bouwstijl

Het bouwwerk is een overgang van de Rijnlandse-Lotharingse laatromaanse stijl in de Franse Gotiek. Romaans is het grondvlak, een kruis, verder de massieve pijlers, die het gewelf dragen, en de horizontale verdeling van de verdiepingen. Gotische invloed hebben de halfzuilen, die voor de pijlers gelegen zijn, dan de hoogte in vergelijking met het grondvlak, het spitsbogengewelf in de omliggende en de opengebroke wanden met hun gangen en arcaden. De moorse invloed kan men vanuit het middenschip in de bogen van de galerij zien.

Het bouwontwerp

Met de kerken van de gotiek wilde men de hemel voorstellen. Wanneer men het visioen in de Openbaring van Johannes leest, dan geldt dit ook voor deze kerk. Hij zegt: „En de heilige stad, het nieuwe Jeruzalem, zag ik neerdalen van God uit de hemel, voorbereid als een bruid, getooid en gevestigd op de grondstenen van de twaalf apostelen” (zie Openbaring 21).

Men kan absoluut de indruk krijgen, dat deze kerk samen met haar zeven torens van boven neerdaalt. De kleurige buitenmuren herinneren ons aan de sieraden van de bruid. De twaalf apostelen als het fundament van ons geloof vinden wij terug in de twaalf massieve pijlers in de Dom.

De vele arcaden zijn als de open poorten van de hemelse stad. Stelt U zich voor, dat U zich in de hoofdstraat van deze hemelse stad bevindt en U kijkt dan langs de voorgevel van de prachtige gebouwen uit de middeleeuwen in de hemelse woningen. Deze indruk wordt U door de omliggende op de drie verdiepingen gegeven. Op de hoogte van de bovenlichters ziet U aan de buitenkant een vierde omliggende. Deze hemelse stad is bewoond. Op de vlaktes naast de bogen van de galerij ziet U de figuren van de apostelen als fresco's, verder van de profeten, heiligen, de voorvaders van ons geloof, maar ook profetessen en sibyllen. Centraal in de vieringkoepel bevindt zich een voorstelling van de tronende Christus als Rechter der wereld in Majesteit, omgeven door de beide kerkpatronen Nicolaas en Georg. Deze zijn ook beneden dichtbij de arcaden aan de beide vieringspijlers afgebeeld. De fresco's in het gewelf van het westelijke transept stellen de kosmos (schepping) met de figuren Aqua (water) en Terra (aarde) zoals het plantenrijk voor. Het tweede goed bewaarde fresco, verder naar het oosten in het gewelf, laat de aartsengelen Michaël met het zwaard voor het gesloten paradijs en Gabriël voor het heropende paradijs zien. Zij tonen de weg in de Kerk als de weg naar het paradijs, bovendien de vier paradijsstromen Pison, Gichon, Tigris en Eufrat.

De Dom in de loop van de tijd

Het *stift van de kanunniken* werd na een bestaan van bijna 900 jaren in 1802/03 opgeheven. De erfenis daarvan valt aan het hertogdom Nassau. Rond 1820 werden de school van het stift en in 1870 de refter boven de Valentijnskapel afgebroken. In het jaar 1827 volgde de stichting van het *bisdom Limburg*, dat als gebied tot dan toe tot de aartsbisdommen van Trier, Mainz en Keulen hoorde. Daarmee wordt de stift- en parochiekerk H. Georg een bisschopskerk of kathedraal. De eerste beide bisschoppen zijn in de gang van het middenschip bijgezet en hun opvolgers in de grafkelder van het dwarsschip.

De Dom werd nooit vernield, maar van binnen vaak overschilderd en gerestaureerd. Bij de laatste *binnenrestauratie* (1975 – 1991) werd meer dan 70% van de originele schildering blootgelegd en men liet ze in de toestand zoals men ze aantrof, maar natuurlijk niet meer zo bont als 800 jaar geleden. In de tijd van de Romantiek, in het laatste deel van de 19de eeuw, kon men zich niet meer voorstellen, dat de *buitenkant* van de kerk in de Middeleeuwen veelkleurig was. De buitenlaag werd verwijderd, want men wou de burcht zien, hoe deze tezamen met de grijze stenen muur uit de Lahnrötsen ten hemel stijgt. Pas bij de laatste restauratie 1967-1971 gaf men de Dom van buiten weer de kleur die het middel-eeuwse origineel benadert.

De Valentijnskapel, in de noordzijde van de Dom gelegen, is tegenwoordig de *sacramentskapel*. Het is een plaats voor stilte en gebed. Op het altaar zijn de Griekse woorden „Licht” en „Leven” en de „wandelstokken van de apostelen” geschilderd, waaraan bladeren groeien. Het tabernakel en de kandelaars werden door professor Hans Burgeff (+2005) vervaardigd.

Het interieur van de Dom

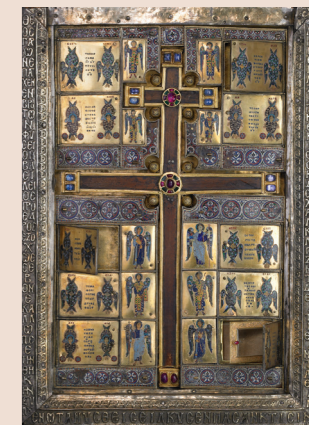
In de 15de eeuw plaatst men in het middenschip een gotisch *sacramentshuis* (1496). Via een trap bereikte men de ingang.

Het *rad- of roosvenster* aan de westzijde van de Dom heeft een beglazing uit 1882 en beeldt in het midden de H. Georg (de overwinnaar van de draak) af. Rondom bevinden zich de wapens van toenmalige wereldlijke en kerkelijke autoriteiten.

Het *orgel* uit het atelier van Johannes Klais (Bonn) stamt uit het jaar 1978 en bezit 60 registers en 4222 pijpen.

In de apsis bevinden zich *moderne ramen* uit het jaar 1993 van Hubert Spierling uit Krefeld: beneden de geboorte van Jezus, op de galerij de gekruisigde in het licht van de verrijzenis en daarboven Christus met het boek des levens, die wederkomt op het einde der tijden.

De kostbare schat van de *Staurothek* kan men in het diocesane museum (Domschat) niet ver van de Dom zien (10-13.00, 14-17.00, maandags gesloten, zondag 11.00 tot 17.00). Vanaf 23 december tot 31 maart gesloten. Zij dateert uit de 10de eeuw (Konstantinopel) en is na een verblijf in een klooster aan de Mosel sinds 1835 in de domschat van het bisdom. De reliekhouders van het Heilig Kruis wordt in de vastentijd op zondagen en in de „kruisweek” in september voor verering naar de domkerk gebracht. (www.staurothek.de)

De ramen in de noordelijke en zuidelijke zijbeuk zijn door Johannes Schreiter in het jaar 1977 gemaakt. In het bovendee van het koor ziet men de engelen met de martelwerktuigen. Deze werden op het eind van de 1980er jaren door Georg Meistermann (+1990) gemaakt.